

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Gdańsku

LGD-4101-011-01/2014

P/14/056

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Gdańsku

ul. Wały Jagiellońskie 36, 80-853 Gdańsk

T +48 58 768 36 00, F +48 58 768 36 05

lgd@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/14/056 „Organizacja i utrzymanie kąpielisk oraz miejsc wykorzystywanych do kąpieli”
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Gdańsku
Kontrolerzy	1. Alicja Kosznik, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 90467 z dnia 26 maja 2014 r. i nr 90504 z dnia 18 lipca 2014 r.; 2. Witold Dąbrowski, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 90465 z dnia 26 maja 2014 r.
	(dowód: akta kontroli str. 1-4)
Jednostka kontrolowana	Urząd Gminy Ustka, ul. Dunina 24, 76-270 Ustka (dalej: „Urząd”)
Kierownik jednostki kontrolowanej	Anna Sobczuk-Jodłowska, Wójt Gminy Ustka (dalej: „Wójt”)
	(dowód: akta kontroli str. 5-7)

Ocena ogólna

II. Ocena kontrolowanej działalności

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie¹ działania Urzędu w zakresie organizacji i utrzymania miejsc wykorzystywanych do kąpieli realizowane w latach 2012-2014 (I półrocze).

Uzasadnienie
oceny ogólnej

Podstawą oceny pozytywnej jest:

- utworzenie na terenie Gminy miejsc wykorzystywanych do kąpieli;
- dbałość o jakość wody w utworzonych miejscach wykorzystywanych do kąpieli;
- zapewnienie bezpieczeństwa na terenie miejsc wykorzystywanych do kąpieli;
- prawidłowe wykonywanie obowiązków informacyjnych.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

A. Działania Wójta – zarządzającego obszarem wodnym

1. Tworzenie miejsc wykorzystywanych do kąpieli.

Opis stanu
faktycznego

1.1. W okresie 2012-2014 (I półrocze) na terenie Gminy nie organizowano kąpielisk. Rada Gminy nie uchwałała wykazu kąpielisk, a w latach 2011-2013 do Urzędu nie wpłynęły od organizatorów wnioski w sprawie umieszczenia kąpielisk w wykazie.

(dowód: akta kontroli str.8-14)

1.2. Na podstawie postanowienia § 2 Zarządzenia nr 120.9A.2012 Wójta Gminy Ustka z dnia 19 kwietnia 2012 r. w sprawie wyznaczenia miejsc wykorzystywanych

¹ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna.

do kąpielni na terenie Gminy Ustka ustalono, że miejsca wykorzystywane do kąpielni w latach 2012-2013 będą otwarte w miejscowościach:

- Rowy tzw. zejście centralne: od 15 czerwca do 31 sierpnia;
- Rowy, Dębina, Poddąbie i Przewłoka: od 1 lipca do 31 sierpnia.

Zarządzeniem nr 120.26A.2014 Wójta Gminy Ustka z dnia 5 maja 2014 r. w sprawie wyznaczenia miejsc wykorzystywanych do kąpielni na terenie gminy Ustka ustalono, że wszystkie miejsca wykorzystywane do kąpielni w latach 2014-2016 otwarte będą w terminie 1 lipca do 31 sierpnia. Zostały one uruchomione po raz pierwszy 15 czerwca i 1 lipca 2012 r.

(dowód: akta kontroli str.12-14, 159, 161)

1.3. W kontrolowanym okresie na terenie gminy funkcjonowały następujące miejsca wykorzystywane do kąpielni na wodach morskich, położonych przy 100-metrowych odcinkach plaży z zejściami w miejscowościach:

- Rowy:
  - centralne (1 odcinek plaży strzeżonej);
  - słowińskie (2 odcinki plaży strzeżonej);
  - apator (1 odcinek plaży strzeżonej);
  - radomsko (1 odcinek plaży strzeżonej);
  - domków letniskowych (1 odcinek plaży strzeżonej);
- Dębina;
- Poddąbie;
- Przewłoka.

Organizatorem ww. miejsc wykorzystywanych do kąpielni była Gmina Ustka.

(dowód: akta kontroli str. 10-14)

W miejscowości Rowy miejsca wykorzystywane do kąpielni określono jako:

- Rowy Zachód (zejścia: centralne, apator, radomsko, domków letniskowych),
- Rowy Wschód (zejścia: słowińskie – dwa odcinki).

(dowód: akta kontroli str. 155-158)

Zgodnie z wyjaśnieniem Wójta, w związku z omyłką pisarską, w toku kontroli NIK Zarządzenie nr 120.26A.2014 zostało zmienione Zarządzeniem Wójta Gminy Ustka nr 120.39.2014 z dnia 30 czerwca 2014 r. w zakresie określenia terminu funkcjonowania miejsca wykorzystywanego do kąpielni w miejscowości Rowy (Rowy Zachód) na odcinku zejścia obsługującego domki letniskowe - do 15 sierpnia. Dokonano również zmiany określenia miejsc wyznaczonych do kąpielni w miejscowości Rowy wprowadzając zwyczajowe określenia: Rowy Zachód i Rowy Wschód. Po dokonaniu tej zmiany formalnie funkcjonowało pięć miejsc wykorzystywanych do kąpielni.

(dowód: akta kontroli str. 282-286)

W działalności Urzędu w przedstawionym powyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie² działania Gminy w zakresie tworzenia miejsc wykorzystywanych do kąpielii w latach 2012-2014.

2. Nadzór nad dbałością o jakość wody

Opis stanu
faktycznego

2.1. Harmonogramy poboru próbek i badanie wody zostały opisane w cz. B pkt. 2.1.
2.2. Na przestrzeni badanego okresu jakość wody w miejscach wykorzystywanych do kąpielii utrzymywała się na niezmiennym poziomie – nie stwierdzono zakwitów sinic, rozmnażania się mikroalg lub fitoplanktonu morskiego oraz obecności w wodzie zanieczyszczeń (materiały smoliste powstające w skutek rafinacji, destylacji lub jakiegokolwiek obróbki pirolitycznej, w szczególności pozostałości podestylacyjnych, szkło, tworzywa sztuczne, guma oraz inne odpady).

W badaniach mikrobiologicznych pobranych próbek (badania przeprowadzone w 2012 r.) stwierdzono bakterie *Escherichia coli* na poziomie maksymalnie 94 (wartość dopuszczalna ≤ 1000) oraz enterokoki kałowe na poziomie maksymalnie 27 (wartość dopuszczalna ≤ 400).

(dowód: akta kontroli str.22-42, 101-103, 146-154, 302-311)

2.3. W badanym okresie w odniesieniu do miejsc wykorzystywanych do kąpielii funkcjonujących na terenie Gminy PPIS nie wprowadzał zakazu kąpielii.

(dowód: akta kontroli str. 200)

2.4. Zgodnie z wyjaśnieniem Wójta nadzór nad funkcjonowaniem miejsc wykorzystywanych do kąpielii sprawowany był poprzez wizje w terenie oraz interwencje na zgłoszenia mieszkańców i turystów dotyczące czystości, bezpieczeństwa osób wypoczywających nad wodą, bezpieczeństwa technicznego (zejścia), toalet itp. Nadzór społeczny (np. telefoniczne informowanie o nieprawidłowościach) i konieczność związanej z nim szybkiej reakcji na zawiadomienia powodował niezwłoczne podejmowanie działań, co było tematem analizy w podsumowaniu sezonu.

(dowód: akta kontroli str. 159-199)

2.5. W kontrolowanym okresie Gmina nie podejmowała działań w celu poprawy jakości wody w miejscach wykorzystywanych do kąpielii. Wyniki badania próbek wody dokonywane przez PPIS mieściły się w granicach normy. Zgodnie z wyjaśnieniem Wójta – służby gminne (Straż Gminna, Jednostki Ochotniczych Straży Pożarnych) incydentalnie brały udział w akcjach prowadzonych przez inne organy np. sprzątanie śmieci poza miejscami wykorzystywanymi do kąpielii, poszukiwanie dzieci, sinice).

(dowód: akta kontroli str.22-42, 85-154, 159-160, 218-232, 302-311)

Zarządzenia Wójta z 2012 r. i 2014 r. w sprawie wyznaczenia miejsc wykorzystywanych do kąpielii na terenie gminy Ustka zawierały w § 3 zapis dotyczący sposobu oznakowania miejsc wykorzystywanych do kąpielii przy użyciu tablic informacyjnych – zgodnie z wymogami § 4 Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 28 kwietnia 2011 r. w sprawie ewidencji kąpielisk oraz sposobu oznakowania kąpielisk i miejsc wykorzystywanych do kąpielii³ (dalej: „rozporządzenie w sprawie ewidencji kąpielisk”).

(dowód: akta kontroli str. 12-14)

² Podobnie jak przy ocenie ogólnej, Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen cząstkowych dotyczących działalności w badanym obszarze: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna.

³ DZ.U. Nr 91, poz.527.

2.6. Wg wyjaśnienia Wójta w sprawie środków finansowych wydatkowanych przez Gminę na zarządzanie obszarami wodnymi, w szczególności na organizację i utrzymanie miejsc wykorzystywanych do kąpieli:

a) na utrzymanie czystości i porządku na swoim terenie, w tym na utrzymanie miejsc wykorzystywanych do kąpieli, wydatковано z budżetu gminy w:

- 2012 r. – 203.128,56 zł;
- 2013 r. – 231.667,02 zł.

W 2014 r. na ww. cel zaplanowano środki w wysokości 245.409,07 zł;

b) na podstawie umów zawartych ze Słupskim Wodnym Ochotniczym Pogotowiem Ratunkowym wydatki na organizację i zapewnienie bezpieczeństwa miejsc wykorzystywanych do kąpieli wyniosły w:

- w latach 2012 i 2013 – 380.000 zł (na podstawie umowy nr 87/11 zawartej na okres 2011-2013);
- 2014 r. zaplanowano na ww. cel 179.000 zł. (kwotę na podstawie umowy nr 98/14 zawartej na okres 2014-2016).

(dowód: akta kontroli str. 159-160, 267-269)

2.7. Z tytułu funkcjonowania miejsc wykorzystywanych do kąpieli w kontrolowanym okresie gmina nie uzyskiwała dochodów.

(dowód: akta kontroli str. 159-160)

W działalności Urzędu w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia prowadzone przez Gminę działania w zakresie nadzoru nad dbałością o jakość wody w miejscach wykorzystywanych do kąpieli.

3. Zapewnienie bezpieczeństwa na obszarach wodnych, w tym warunków do organizowania pomocy oraz ratowania osób.

Opis stanu faktycznego

3.1. W kontrolowanym okresie, na podstawie zapisu art. 4 ust. 2 ustawy z dnia 18 sierpnia 2011 r. o bezpieczeństwie osób przebywających na obszarach wodnych⁴, Wójt była zarządzającym obszarem wodnym, na którym funkcjonowały miejsca wykorzystywane do kąpieli na terenie Gminy Ustka.

(dowód: akta kontroli str. 237, 239)

⁴ Dz.U. Nr 208, poz. 1240 ze zm.

3.2. Zgodnie z wyjaśnieniem Wójta w odniesieniu do zarządzanych obszarów wodnych dokonywano we współpracy z Policją i podmiotami uprawnionymi do wykonywania ratownictwa wodnego analizy zagrożeń i identyfikacji miejsc, w których występują zagrożenia. Delegowani funkcjonariusze Policji i koordynator podmiotu uprawnionego do wykonywania ratownictwa wodnego wspólnie z pracownikiem Urzędu dokonywali lustracji obszarów wodnych na terenie gminy. Przegląd dokonywany był każdorazowo przed sezonem letnim oraz w zależności od potrzeb.

(dowód: akta kontroli str. 237-258)

3.3. Według oceny Wójta najczęstsze zidentyfikowane zagrożenie stanowiła kąpiel w miejscach zabronionych, przede wszystkim przy hydrobudowach w kanale portowym na tzw. dzikich kąpieliskach. Każdorazowo przed sezonem miejsca zagrożone zostały oznakowane zgodnie z przepisami Rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 6 marca 2012 r. w sprawie sposobu oznakowania i zabezpieczenia obszarów wodnych oraz wzorów znaków zakazu, nakazu oraz znaków informacyjnych i flag⁵ (dalej: „rozporządzenie ozow”).

Nadzór nad miejscami niebezpiecznymi polegał na zwiększeniu w tym rejonie patroli policji i ratowników.

(dowód: akta kontroli str. 237, 239)

3.4. Oprócz „dzikich kąpielisk” przy hydrobudowach w kanale portowym, na terenie Gminy wykorzystywane były przez turystów i mieszkańców tzw. dzikie kąpieliska Orzechowo i Poddąbie. W ocenie Wójta zakrojone na szeroką skalę akcje profilaktyczne prowadzone przez WOPR i Policję (ulotki promujące bezpieczne przebywanie nad wodą, prelekcje w szkołach, pokazy ratownicze, w tym instruktaże udzielania pierwszej pomocy) w znacznym stopniu podniosły świadomość społeczeństwa, wpływając na zmniejszenie ilości osób korzystających z kąpeli w miejscach niestrzeżonych. W miejscowości Orzechowo w ramach działań zapobiegających kąpielom ustawiono tablicę ostrzegawczą „Plaża niestrzeżona”, a w miejscowości Poddąbie – w miejscach wykorzystywanych przez ośrodki kolonijne – w celu zapobieżenia kąpielom wprowadzono interwencje Policji oraz WOPR.

(dowód: akta kontroli str. 237, 239-240)

3.5. Zgodnie z wyjaśnieniem Wójta miejsca wykorzystywane do kąpeli na terenie gminy oznakowano zgodnie z przepisami rozporządzenia ozow. Najczęściej stosowane oznakowanie dotyczyło: znaków zakazu (kąpiel zabroniona) i znaków informacyjnych (plaża strzeżona, punkt medyczny) oraz nakazu ustawicznego nadzoru nad dziećmi. Dodatkowo każde miejsce wykorzystywane do kąpeli wyposażono w Regulamin oraz tablice hydro-meteo.

(dowód: akta kontroli str. 237, 240)

3.6. Dla miejsc wykorzystywanych do kąpeli zlokalizowanych na terenie Gminy Wójt zapewniła stałą kontrolę wyznaczonego obszaru wodnego przez ratowników wodnych zawierając w kontrolowanym okresie dwie umowy ze Słupskim Wodnym Ochotniczym Pogotowiem Ratunkowym (dalej: „SWOPR”).

Okres 2012-2013 obejmowała umowa nr 87/11 zawarta w dniu 31 maja 2011 r. na lata 2011-2013, której przedmiotem była „organizacja kąpielisk i zapewnienie bezpieczeństwa osób pływających, kąpiących się i uprawiających sporty wodne na kąpieliskach prowizorycznych w Rowach, Poddąbiu, Dębinie i Przewłoce w okresie sezonu letniego, zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami prawa, tj. Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 6 maja 1997 r. w sprawie

---

⁵ Dz.U. 2012, poz. 286.

określenia warunków bezpieczeństwa osób przebywających w górach, pływających, kąpiących się i uprawiających sporty wodne⁶, a także innych aktów wykonawczych wydanych na podstawie ustawy o sporcie z dnia 25 czerwca 2010 r.⁷ mających zastosowanie do przedmiotu umowy”, którą objęto miejsca wykorzystywane do kąpieli opisane w pkt. 1.3 wystąpienia. Umowa zobowiązywała SWOPR m.in. do:

- sprawdzenia ww. miejsc pod względem bezpieczeństwa;
- przygotowania miejsc ratownikom w celu zapewnienia stałej obserwacji i kontroli osób kąpiących się;
- zapewnienia wykwalifikowanej kadry ratowniczej (co najmniej 27 ratowników, starszego sternika motorowodnego obsługującego łódź pneumatyczną typu Parker);
- co najmniej 1 ratownika z uprawnieniami płetwonurka wraz ze sprzętem niezbędnym do wykonywania prac ratowniczych pod wodą oraz trzyosobowego zespołu szybkiego reagowania, w chwili zgłoszenia wypadku, gotowego do natychmiastowego wypłynięcia łodzią w celu udzielenia pierwszej pomocy poszkodowanym);
- zapewnienia przez ratowników stałej kontroli lustra wody;
- zapewnienia niezbędnego sprzętu ratowniczego, pomocniczego oraz medycznego (m.in. łodzie ratownicze wiosłowe, apteczki i sprzęt medyczny pierwszej pomocy, leki i artykuły sanitarne na każdym stanowisku ratowniczym);
- utrzymywania sprzętu ratunkowego i medycznego w należytym stanie, a w przypadku jego awarii lub zużycia – do jego uzupełnienia;
- zabezpieczenie miejsc wykorzystywanych do kąpieli w urządzenia sygnalizacyjne i ostrzegawcze;
- umieszczenie w widocznym miejscu „regulaminu kąpieliska”;
- ustawienie masztów wyposażonych w komplet flag informacyjnych;
- zapewnienie informacji o dopuszczalności lub zakazie kąpieli;
- utworzenie punktu medycznego oraz wyposażenie go w niezbędne urządzenia i materiały do wykonywania czynności ratowniczych z zakresu pierwszej pomocy medycznej;
- wykonywania zadań przy pomocy łodzi pneumatycznej typu Parker (przekazanej nieodpłatnie przez Urząd na okres obowiązywania umowy) oraz uzupełniająco sprzętem motorowodnym SWOPR;
- wyposażenia łodzi pneumatycznej w sprzęt ABC, aparat tlenowy i pozostały sprzęt niezbędny do nurkowania;
- uzyskania ekspertyz dopuszczających miejsca objęte umową do eksploatacji.

(dowód: akta kontroli str. 259-266)

Przedmiotem umowy nr 98/2014 zawartej ze SWOPR w dniu 5 maja 2014 r. była organizacja miejsc wykorzystywanych do kąpieli i zapewnienie warunków bezpieczeństwa na obszarach wodnych w miejscach wykorzystywanych do kąpieli w Rowach, Poddąbiu, Dębiniu i Przewłocze w okresie sezonu letniego ustalonego

⁶ Dz.U. Nr 57, poz. 358 – uchylone z dniem 20.03.2012 r.

⁷ Dz.U. Nr 127, poz. 857 ze zm. – od 30.05.2014 r. Dz.U. z 2014 r. poz.715

zarządzeniem Wójta nr 120.26.A.2014 z dnia 5 maja 2014 r.⁸ w latach 2014, 2015 i 2016, zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami ustawy z dnia 18 sierpnia 2011 r. o bezpieczeństwie osób przebywających na obszarach wodnych.⁹

Umowa zobowiązywała SWOPR do:

- dokonania, we współpracy z Policją analizy zagrożeń, w tym identyfikacji miejsc, w których występuje zagrożenie dla bezpieczeństwa osób wykorzystujących obszar wodny do pływania, kąpienia się, uprawiania sportu lub rekreacji;
- oznakowania i zabezpieczenia terenów, obiektów i urządzeń przeznaczonych do pływania, kąpienia się, uprawiania sportu lub rekreacji na obszarach wodnych;
- prowadzenia działań profilaktycznych i edukacyjnych dotyczących bezpieczeństwa na obszarach wodnych, polegających w szczególności na:
  - a) oznakowaniu miejsc niebezpiecznych;
  - b) objęciu nadzorem, we współpracy z policją miejsc niebezpiecznych, w tym miejsc zwyczajowo wykorzystywanych do kąpieli;
  - c) uświadamianiu zagrożeń związanych z wykorzystywaniem obszarów wodnych, w szczególności prowadzeniu akcji edukacyjnych wśród dzieci i młodzieży szkolnej;
- informowania i ostrzegania o warunkach pogodowych oraz innych czynnikach mogących powodować utrudnienia lub zagrożenia dla zdrowia lub życia osób;
- zapewnieniu warunków do organizowania pomocy oraz ratowania osób, które uległy wypadkowi lub są narażone na niebezpieczeństwo utraty życia lub zdrowia;
- umieszczeniu w ogólnie dostępnym miejscu, informacji dotyczących zasad korzystania z wyznaczonego miejsca wykorzystywanego do kąpieli, ograniczeń w korzystaniu z miejsca wykorzystywanego do kąpieli, sposobu powiadamiania o wypadkach wraz z numerami alarmowymi;
- zapewnienie wykwalifikowanej kadry ratowniczej (w tym: co najmniej 27 ratowników, starszego sternika motorowodnego, co najmniej 1 ratownika z uprawnieniami pletwonurka wraz z niezbędnym sprzętem do wykonywania prac ratowniczych pod wodą w zakresie objętym umową oraz trzyosobowego zespołu szybkiego reagowania gotowego do natychmiastowego udzielenia pierwszej pomocy poszkodowanym);
- zapewnienie przez ratowników stałej kontroli miejsc wykorzystywanych do kąpieli;
- utworzenia stanowisk do obserwacji miejsc wykorzystywanych do kąpieli;
- zapewnienia niezbędnego sprzętu ratowniczego, pomocniczego oraz medycznego zgodnie z obowiązującymi przepisami (w tym co najmniej jeden skuter wodny, jedna łódź motorowa, jeden samochód terenowy, jedna łódź wiosłowa na każde 100 m linii brzegowej);
- utrzymywanie sprzętu ratunkowego i medycznego w należytym stanie, a w przypadku awarii lub zużycia – do jego uzupełnienia;

---

⁸ zmienionego zarządzeniem nr 120.39.2014.

⁹ Dz.U. Nr 208, poz.1240 ze zm.

- zabezpieczenie miejsc wykorzystywanych do kąpieli w urządzenia sygnalizacyjne i ostrzegawcze (wzrokowe i słuchowe);
- umieszczenie przy każdym miejscu wykorzystywanym do kąpieli na widocznym miejscu „regulaminu miejsca wykorzystywanego do kąpieli” minimum 9 sztuk;
- wyraźnego oznaczenia granic miejsc wykorzystywanych do kąpieli, z oznaczeniem stref dla umiejących pływać oraz dla osób nie umiejących pływać;
- ustawienia masztów wyposażonych w komplet flag informacyjnych;
- zapewnienia informacji o dopuszczalności lub zakazie kąpieli w miejscu wykorzystywanym do kąpieli;
- oczyszczania powierzchni dna obszaru przeznaczonego do pływania lub kąpieli z przedmiotów mogących spowodować skaleczenie lub inny wypadek;
- umieszczenia na każdej plaży wież ratowniczych;
- utworzenia punktu medycznego;
- uzyskania ekspertyz dopuszczających kąpieliska do eksploatacji;
- wykonywania ratownictwa wodnego poza sezonem – analizy zagrożeń, oznakowania miejsc niebezpiecznych, kontaktów, dyżurów ratowniczych i funkcjonowania grupy operacyjnej na całej długości linii brzegowej w granicach administracyjnych gminy.

(dowód: akta kontroli str. 270-275, 282-286)

W ocenie Wójta praca ratownictwa wodnego była wzorowa, a do realizacji zawartych umów nie było zastrzeżeń.

(dowód: akta kontroli str. 240)

3.7. W ramach nadzoru sprawowanego nad realizacją umów pracownicy Urzędu przeprowadzali kontrolę pracy ratowników SWOPR. W ramach prowadzonych kontroli pracownik Urzędu sprawdzał m.in. okazany sprzęt ratowniczy, kontrolował oznakowanie (tablice podające dane dot. temperatury wody, wiatr), liczbę ratowników będących na stanowisku. Według oceny Wójta praca ratowników we wszystkich miejscach wykorzystywanych do kąpieli na terenie Gminy była wzorowa. W razie potrzeby ratownicy interweniowali również w innych miejscach, eliminując tym samym niebezpieczeństwo utonięcia. Podczas sezonu kąpielowego, w ramach monitoringu pracy ratowników, wielokrotnie kontaktowano się z Prezesem SWOPR oraz kierownikiem ratowników. Corocznie po zakończeniu sezonu pracownicy Urzędu analizowali zgłaszane przez SWOPR uwagi dotyczące zwiększenia bezpieczeństwa w miejscach wykorzystywanych do kąpieli. Współpraca ze SWOPR, podejmowana w celu zwiększenia bezpieczeństwa na obszarze miejsc wykorzystywanych do kąpieli obejmowała: prowadzenie wspólnych akcji profilaktyczno-prewencyjnych, przekazywanie informacji dotyczących zagrożeń na obszarach wodnych, prowadzenie działalności sportowej, prowadzenie nauki pływania, szkolenia z zakresu ratownictwa wodnego i specjalistycznego, udział we wspólnych przedsięwzięciach dotyczących bezpieczeństwa na obszarach wodnych, użyczenie sprzętu i materiałów niezbędnych do wykonywania ratownictwa wodnego. Urząd nie prowadził rejestru kontroli przeprowadzonych w ww. zakresie.

(dowód: akta kontroli str. 237-238, 240-241)

3.8. W kontrolowanym okresie Gmina nie udzielała dotacji celowych podmiotom uprawnionym do wykonywania ratownictwa wodnego na zarządzanych przez nią obszarach wodnych.

(dowód: akta kontroli str. 238, 241)

3.9. W sezonie kąpielowym badanego okresu na terenie Gminy wystąpił jeden przypadek utonięcia (w 2012 r.), spowodowany brakiem umiejętności pływania kąpiącego się w niestrzeżonym miejscu w miejscowości Rowy.

(dowód: akta kontroli str. 238, 241)

W działalności Urzędu w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie zapewnienie przez Gminę bezpieczeństwa osób przebywających na terenie miejsc wykorzystywanych do kąpieli.

Opis stanu faktycznego

4. Wykonywanie obowiązków informacyjnych i sprawozdawczych.

4.1. Informacje o jakości wody w miejscach wykorzystywanych do kąpieli były podawane do publicznej wiadomości poprzez umieszczanie ich na stronie internetowej Gminy Ustka. Dodatkowo pracownicy SWOPR Słupsk wywieszali komunikaty na wieżach ratowniczych miejsc wykorzystywanych do kąpieli w poszczególnych miejscowościach zgodnie z informacją otrzymaną z Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Słupsku. Stosowali również oflagowanie potwierdzające możliwość lub zakaz kąpieli.

(dowód: akta kontroli str.267-269)

4.2. Zgodnie z wyjaśnieniem Wójta prawo nie nakłada na Gminę obowiązków sprawozdawczych związanych z funkcjonowaniem miejsc wykorzystywanych do kąpieli. Wykonywane przez Gminę zadania związane z funkcjonowaniem miejsc wykorzystywanych do kąpieli na podstawie lustracji, coroczne informacje z przygotowań do sezonu letniego i jego podsumowania, sporządzane na podstawie informacji z Policji, Straży Granicznej, Straży Gminnej Gminy Ustka i Słupskiego Wodnego Ochotniczego Pogotowia Ratunkowego przedkładane są Radzie Gminy Ustka.

(dowód: akta kontroli str.162-197, 312-313)

W działalności Urzędu w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wykonywanie przez Gminę obowiązków informacyjnych.

Opis stanu faktycznego

B. Gmina – organizator miejsc wykorzystywanych do kąpieli.

1. Tworzenie miejsc wykorzystywanych do kąpieli.

1.1. Gmina Ustka uzyskała zgodę na prowadzenie miejsc wykorzystywanych do kąpieli na podstawie umowy dzierżawy nr GN-II.12/2012 zawartej w dniu 2 maja 2012 r. ze Skarbem Państwa, reprezentowanym przez Starostę Słupskiego, przy udziale Urzędu Morskiego w Słupsku. Umowę zawarto na okres do dnia 30 kwietnia 2015 r. Na podstawie zawartej umowy Wydzierżawiający (Skarb Państwa)

przekazał Gminie w dzierżawę, stanowiące własność Skarbu Państwa, niezabudowane działki na terenie Gminy Ustka, położone w obrębie pasa technicznego (plaże nadmorskie i las nadmorski).

(dowód: akta kontroli str.159, 161, 201-210)

W dniu 19 maja 2014 r. Gmina Ustka zawarła ze Skarbem Państwa – Urzędem Morskim w Słupsku umowę użyczenia nr GN 13/14, której przedmiotem były tereny położone w pasie technicznym w granicach administracyjnych gminy, stanowiące części działek w obrębie Przewłoka oraz Rowy obejmujące plaże morskie, przejścia na plaże i tereny nadleśne w celu zapewnienia powszechnego bezpłatnego dostępu do plaż, w celu utrzymania charakteru turystyczno-wypoczynkowego gminy i kąpielisk nadmorskich.

(dowód: akta kontroli str. 211-215)

1.2. Daty pierwszego uruchomienia miejsc wykorzystywanych do kąpieli podano w cz. A pkt 1.2. wystąpienia.

1.3. Wydatki z budżetu Gminy na organizację i utrzymanie miejsc wykorzystywanych do kąpieli w kontrolowanym okresie zostały przedstawione w Części A, pkt 2.6. wystąpienia.

1.4 Z tytułu funkcjonowania miejsc wykorzystywanych do kąpieli w kontrolowanym okresie Gmina nie uzyskiwała dochodów.

(dowód: akta kontroli str. 159-160)

W działalności Urzędu w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena
cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie¹⁰ działania z zakresie tworzenia przez Gminę – jako organizatora miejsc wykorzystywanych do kąpieli w latach 2012-2014.

Opis stanu
faktycznego

2. Dbalność o jakość wody.

2.1. W wykonaniu przepisu art. 34d ust. 1 ustawy w dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne¹¹ (dalej: „ustawa Prawo wodne”) nakładającego na organizatora miejsca wykorzystywanego do kąpieli obowiązek wykonania badań jakości wody, na podstawie całorocznych umów zawartych z Powiatową Stacją Sanitarno-Epidemiologiczną w Słupsku (dalej: PPIS), zlecano PPIS wykonanie badania jakości wody. Harmonogram poboru próbek w miejscach wykorzystywanych do kąpieli na terenie gminy (Rowy Wschód, Rowy Zachód, Przewłoka, Poddąbie i Dębina) ustalono w:

- 2012 r.: na 18 czerwca (pierwszy pobór wody – 10 prób) i na 30 lipca (drugi pobór wody – 10 prób);
- latach 2013 i 2014: na 24 czerwca i na 29 lipca.

¹⁰ Podobnie jak przy ocenie ogólnej, Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen cząstkowych dotyczących działalności w badanym obszarze: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna.

¹¹ Dz.U.z 2012 r. poz.145

Na podstawie zawartej umowy PPIS zobowiązany został do opracowania badań w terminie 7 dni. Sprawozdania z przeprowadzonych badań zostały przez PPIS sporządzone w dniach 21 czerwca oraz 1-2 sierpnia 2012 r. i przekazane Wójtowi w dniach 28 czerwca i 14 sierpnia 2012 r. Wyniki badań próbek nie wykazały przekroczeń. Realizacja badań została wykonana zgodnie z ww. przepisem i zgodnie z zawartą Umową.

(dowód: akta kontroli str., 15-80, 233-236)

W dniu 13 lipca 2012 r. PPIS przekazał Wójtowi protokoły kontroli urzędowej przeprowadzonej w dniach 12-13 lipca 2012 r. na podstawie art. 163 ust. 2 ustawy Prawo wodne oraz kontroli stanu sanitarno-technicznego i sanitarno-porządkowego miejsc wykorzystywanych do kąpieli: Rowy Wschód, Rowy Zachód, Przewłoka, Poddąbie i Dębina potwierdzający wydanie przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Słupsku pozytywnej oceny jakości wody w ww. miejscach wykorzystywanych do kąpieli w dniu 22 czerwca 2012 r. Ocena została wydana na podstawie informacji z kontroli wewnętrznej przeprowadzonej w dniu 18 czerwca 2012 r. dot. wizualnego nadzorowania wody w miejscach wykorzystywanych do kąpieli zawartych w protokołach pobrania próbek wody z dnia 18 czerwca 2012 r. oraz sprawozdaniach z badań mikrobiologicznych jakości wody z dnia 21 czerwca 2012 r.

(dowód: akta kontroli str.43-80, 109-145)

W 2013 r. bieżące oceny jakości wody w miejscach wykorzystywanych do kąpieli, stwierdzające przydatność wody do kąpieli z dnia 8 lipca 2013 r. (Rowy Wschód, Rowy Zachód, Dębina, Poddąbie i Przewłoka) oraz 1 sierpnia 2013 r. zostały przekazane Wójtowi w dniu 9 lipca 2013 r. i 7 sierpnia 2013 r. Oceny dokonano na podstawie informacji z kontroli wewnętrznych przeprowadzonych w dniu 24 czerwca 2013 r. oraz 24 i 29 lipca 2013 r. dot. wizualnego nadzorowania wody w miejscach wykorzystywanych do kąpieli zawartych w protokołach pobrania próbek wody z dnia 24 czerwca 2013 r. oraz 27 i 29 lipca 2013 r. oraz sprawozdaniach z badań mikrobiologicznych jakości wody ww. miejsc wykorzystywanych do kąpieli.

(dowód: akta kontroli str.81-108, 146-154)

Kontrola urzędowa przeprowadzona przez PPIS w dniach 10-11 lipca 2013 r. na podstawie art. 163 ust. 2 ustawy Prawo wodne oraz kontrola stanu sanitarno-technicznego i sanitarno-porządkowego miejsc wykorzystywanych do kąpieli: Rowy Wschód, Rowy Zachód, Przewłoka, Poddąbie i Dębina nie wykazała nieprawidłowości.

(dowód: akta kontroli str.109-145)

W 2014 r. bieżące oceny jakości wody z dnia 2 lipca 2014 r. w miejscach wykorzystywanych do kąpieli (Rowy Wschód, Rowy Zachód, Dębina, Poddąbie i Przewłoka) stwierdzające przydatność wody do kąpieli zostały przekazane Wójtowi w dniu 3 lipca 2014 r. Oceny dokonano na podstawie informacji z kontroli wewnętrznej przeprowadzonej w dniu 24 czerwca 2014 r. dot. wizualnego nadzorowania wody w miejscach wykorzystywanych do kąpieli zawartych w protokołach pobrania próbek wody z dnia 24 czerwca 2014 r. oraz sprawozdaniach z badań mikrobiologicznych jakości wody ww. miejsc wykorzystywanych do kąpieli.

Sprawozdania z badań próbek wody pobranych w dniu 24 czerwca 2014 r. przekazano Urzędowi w dniu 8 lipca 2014 r. Bieżące oceny jakości wody z dnia 31 lipca 2014 r. (próbki pobrane w dniu 29 lipca 2014 r.) stwierdzające przydatność wody do kąpieli przekazane zostały Urzędowi w dniu 6 sierpnia 2014 r.

(dowód: akta kontroli str.276-281, 302-311, 317-321, 276-281, 302-311, 317-321)

2.2. Według wyjaśnienia Wójta wizje lokalne w miejscach wykorzystywanych do kąpielii na terenie Gminy przeprowadzono w oparciu o nadzór społeczny oraz sołtysów i pracowników WOPR. W sezonie kąpielowym 2013 wskutek informacji uzyskanej w dniu 29 lipca 2013 r. od kierownika zespołu ratowników w miejscowości Rowy, dotyczącej wykwitów wodnych na terenie miejsca wykorzystywanego do kąpielii Rowy Zachód, w trybie pilnym zlecono PPIS wykonanie badania mikrobiologicznego wody z dwóch skrajnych punktów miejscowości Rowy. Do czasu wykonania badań wody w miejscu wykorzystywanym do kąpielii Rowy Zachód ustawiono oznakowanie informujące o zakazie kąpielii. Badanie próbek pobranych w miejscach wykorzystywanych do kąpielii Rowy Wschód i Rowy Zachód nie potwierdziło obecności sinic.

(dowód: akta kontroli str.216-232)

2.3. Badania jakości wody w miejscach wykorzystywanych do kąpielii na terenie gminy Ustka przeprowadzone przez pracowników PSSE na zlecenie Wójta potwierdziły jakość wody wymaganą przepisami, co wykluczyło konieczność przeprowadzania przez PPIS kontroli urzędowych określonych w art. 34d ust. 6 ustawy Prawo wodne.

(dowód: akta kontroli str.216-217)

2.4. Prowadzone przez PPIS kontrole urzędowe oraz bieżące oceny jakości wody w miejscach wykorzystywanych do kąpielii na terenie Gminy Ustka zostały omówione w Części A, pkt 2.1.

W odniesieniu do miejsc wykorzystywanych do kąpielii na terenie Gminy w kontrolowanym okresie PPIS nie wydawał decyzji o zakazie kąpielii.

(dowód: akta kontroli str.109-145, 200)

2.5. Działania Gminy w celu poprawy jakości wody opisano w cz. A pkt 2.5.

Według wyjaśnienia Wójta informacje o jakości wody w miejscach wykorzystywanych do kąpielii były podawane do publicznej wiadomości poprzez umieszczanie ich na stronie internetowej gminy Ustka. Dodatkowo SWOPR wywieszał komunikaty na wieżach ratowniczych miejsc wykorzystywanych do kąpielii – zgodnie z informacją PPIS w Słupsku oraz stosował oflagowanie potwierdzające dopuszczalność kąpielii.

(dowód: akta kontroli str.267-269)

W działalności Urzędu w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia działania Gminy w zakresie dbałości o jakość wody w miejscach wykorzystywanych do kąpielii.

Ocena cząstkowa

Opis stanu
faktycznego

3. Zapewnienie bezpieczeństwa na terenie miejsca wykorzystywanego do kąpieli.

3.1. Zgodnie z wyjaśnieniem Wójta na terenie miejsc wykorzystywanych do kąpieli dokonywano we współpracy z Policją i SWOPR analizy zagrożeń i identyfikacji miejsc, w których występują zagrożenia. Delegowani funkcjonariusze Policji i koordynator podmiotu uprawnionego do wykonywania ratownictwa wodnego wspólnie z pracownikiem Urzędu dokonywali lustracji obszarów wodnych na terenie gminy. Obowiązki w tym zakresie nakładały na SWOPR umowy zawarte z gminą. Przegląd dokonywany był każdorazowo przed sezonem letnim oraz w zależności od potrzeb.

(dowód: akta kontroli str.237-239, 259-265, 270-275)

3.2. Według wyjaśnienia Wójta miejsca wykorzystywane do kąpieli na terenie Gminy zostały oznakowane zgodnie z przepisami rozporządzenia o zow. Najczęściej stosowane oznakowanie dotyczyło: znaków zakazu (kąpiel zabroniona) i znaków informacyjnych (plaża strzeżona, punkt medyczny) oraz nakazu ustawicznego nadzoru nad dziećmi. Dodatkowo każde miejsce wykorzystywane do kąpieli wyposażono w Regulamin oraz tablice hydro-meteo. Obowiązki w tym zakresie nakładały na SWOPR umowy zawarte z Gminą.

(dowód: akta kontroli str. 237, 240, 259-265, 270-275)

3.3. Dla miejsc wykorzystywanych do kąpieli, w ramach umów zawartych ze SWOPR Gmina zapewniła m.in. stałą kontrolę sprawowaną przez ratowników wodnych, utworzenie stanowisk do obserwacji, oczyszczanie powierzchni dna z przedmiotów mogących spowodować skaleczenie lub wypadek oraz przekazywanie informacji o dopuszczalności lub zakazie korzystania z miejsca wykorzystywanego do kąpieli.

(dowód: akta kontroli str. 259-265, 270-275,282-285)

3.4. W ramach sprawowanego przez Wójta nadzoru Urząd przeprowadzał kontrolę pracy ratowników SWOPR - pracownik Urzędu sprawdzał m.in. okazany sprzęt ratowniczy, kontrolował oznakowanie (tablice podające dane dot. temperatury wody, wiatr), liczbę ratowników będących na stanowisku. Według oceny Wójta praca ratowników we wszystkich miejscach wykorzystywanych do kąpieli na terenie Gminy była wzorowa. W razie potrzeby ratownicy interweniowali również w innych miejscach, eliminując tym samym niebezpieczeństwo utonięcia. Podczas sezonu kąpielowego, w ramach monitoringu pracy ratowników, wielokrotnie kontaktowano się z Prezesem SWOPR oraz kierownikiem ratowników. Corocznie po zakończeniu sezonu Urząd analizował zgłaszane przez SWOPR uwagi dotyczące zwiększenia bezpieczeństwa w miejscach wykorzystywanych do kąpieli. Współpraca ze SWOPR, podejmowana w celu zwiększenia bezpieczeństwa na obszarze miejsc wykorzystywanych do kąpieli obejmowała: prowadzenie wspólnych akcji profilaktyczno-prewencyjnych, przekazywanie informacji dotyczących zagrożeń na obszarach wodnych, prowadzenie działalności sportowej, prowadzenie nauki pływania, szkolenia z zakresu ratownictwa wodnego i specjalistycznego, udział we wspólnych przedsięwzięciach dotyczących bezpieczeństwa na obszarach wodnych, użyczenie sprzętu i materiałów niezbędnych do wykonywania ratownictwa wodnego.

Urząd nie prowadził rejestru kontroli przeprowadzonych w ww. zakresie.

(dowód: akta kontroli str. 237-238, 240-241)

3.5. W kontrolowanym okresie Gmina nie udzielała dotacji celowych podmiotom uprawnionym do wykonywania ratownictwa wodnego na terenie miejsc wykorzystywanych do kąpielii.

(dowód: akta kontroli str. 238, 241)

3.6. Zapewnienie czystości terenu miejsc wykorzystywanych do kąpielii uregulowano zawierając z Przedsiębiorstwem Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Słupsku (dalej: „PGK”) umowy na utrzymanie czystości i porządku na terenie gminy Ustka: w dniu 27 kwietnia 2012 r. umowę nr 57/2012 i w dniu 30 kwietnia 2014 r. umowę nr 100/2014, zobowiązujące PGK m.in. do sprzątnięcia plaż w sezonie letnim oraz zabezpieczenia niezbędnej ilości koszy i toalet.

(dowód: akta kontroli str. 286-301)

3.7. Zorganizowane przez Gminę miejsca wykorzystywane do kąpielii zostały oznakowane zgodnie z wymogami § 4 Rozporządzenia w sprawie ewidencji kąpielisk. Wydzielono w nich miejsca do kąpielii dla umiejących i nieumiejących pływać oznakowane bojami odpowiednio: żółtymi i czerwonymi oraz umieszczono znaki informacyjne i zakazu oraz flagi zgodnie z wymogami rozporządzenia o zw. Wizualna ocena czystości wody nie wykazała obecności w wodzie kożucha, piany, wodorostów ani występowania barwy wody innej niż naturalna.

Teren miejsc wykorzystywanych do kąpielii był czysty i wyposażony w kosze na śmieci. Zabezpieczono dostęp do toalet. Kontrolę miejsc wykorzystywanych do kąpielii zapewniali ratownicy wodni (w każdym miejscu wykorzystywanym do kąpielii zespoły trzech ratowników wodnych, w tym jeden od strony lustra wody). Miejsca wykorzystywane do kąpielii wyposażono w ratownicze łodzie wiosłowe (w ilości jedna łódź z pasem typu „węgorz” w każdym miejscu wykorzystywanym do kąpielii), koła ratunkowe (co 50 m) umieszczone w pobliżu lustra wody, liny asekuracyjne, lornetki, zestawy do nurkowania (tzw. sprzęt ratowniczy ABC: płetwy, maska fajka), akustyczne sygnały alarmowe oraz sprzęt medyczny, leki i artykuły sanitarne zgodnie z wymogami przepisów rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 27 lutego 2012 r. w sprawie wymagań dotyczących wyposażenia wyznaczonych obszarów wodnych w sprzęt ratunkowy, pomocniczy, urządzenia sygnalizacyjne i ostrzegawcze oraz sprzęt medyczny, leki i artykuły sanitarne¹².

W miejscach wykorzystywanych do kąpielii zamieszczono informacje zawierające bieżącą ocenę jakości wody.

(dowód: akta kontroli str. 314-316)

W działalności Urzędu w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie zapewnienie przez Gminę bezpieczeństwa osób przebywających na terenie miejsc wykorzystywanych do kąpielii.

¹² Dz.U. z 2012 r. poz. 261.

4. Informowanie społeczeństwa o zasadach korzystania z miejsca wykorzystywanego do kąpiel, o jakości wody i zagrożeniach.

Opis stanu faktycznego

4.1. Obowiązki w zakresie: umieszczenia informacji dotyczących zasad korzystania z miejsc wykorzystywanych do kąpiel, ograniczeń w korzystaniu z nich oraz powiadamiania o wypadkach wraz z numerami alarmowymi określały umowy zawarte przez Gminę ze SWOPR, które zawierały również zapisy dotyczące przekazywania informacji i ostrzeżeń o zagrożeniach na terenie miejsc wykorzystywanych do kąpiel oraz o dopuszczalności lub zakazie kąpiel. Umowy zawarte w kontrolowanym okresie zostały wykonane zgodnie z ich zapisami.

(dowód: akta kontroli str.237-239, 259-265, 270-275)

4.2. Informacje o jakości wody w miejscach wykorzystywanych do kąpiel były podawane do publicznej wiadomości poprzez umieszczanie ich na stronie internetowej Gminy Ustka. Dodatkowo WOPR Słupsk wywieszał komunikaty na wieżach ratowniczych miejsc wykorzystywanych do kąpiel w poszczególnych miejscowościach zgodnie z informacją Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Słupsku. Stosował również oflagowanie potwierdzające możliwość lub zakaz kąpiel.

(dowód: akta kontroli str.267-269)

W działalności Urzędu w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wykonywanie przez Gminę obowiązków informacyjnych.

IV. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Gdańsku.

Gdańsk, dnia   września 2014 r.

Najwyższa Izba Kontroli

Delegatura w Gdańsku

Kontroler:

Witold Dąbrowski

specjalista kontroli państwowej

.....
podpis

.....
podpis